

اعتماد به نفسی تازه را تجربه می کنند که می تواند سرمایه و سوخت موتور حل مشکلات مختلف در کشور با تکیه بر توان داخل باشد.

۷- توان ناکافی دولت در رفع کامل مسائلی چون فقر

یکی از سرمایه های اجتماعی بروز و ظهور یافته در بستر حضور کرونا در کشور، بسیج حرکت های مختلف مردمی و خودجوش در کمک به دولت مردان به منظور حل چالش اساسی شیوع کرونا بوده است. این سرمایه پیش از این نیز در بخش هایی نظیر اردوهای جهادی، کمک به سیل و زلزله زدگان و... خود را نشان داده بود؛ اما چالش کرونا زمینه را برای بروز بیشتر و عمومی تر این قبیل کنش های فعال و داوطلبانه در جامعه فراهم کرد و اکنون به عنوان فرصتی برای حاکمیت و اقتصاد ایران تلقی می شود.

بنابراین کافی است این ظرفیت ها و هسته های متکثر و پراکنده را شناسایی، سامان دهی و کانالیزه و مشاهده کرد که چگونه می توان خلأ های موجود در اقتصاد و جامعه از جمله فقر و نابرابری را به کمک آن مدیریت و رفع نمود.

۸- ضعف در اقتصاد فضای مجازی

با شیوع کرونا برخی مشاغل و اصناف با تعطیلی و رکود مواجه شدند و در مقابل برخی مشاغل بیش از پیش پا گرفت یا ایجاد شد؛ چرا که شیوع کرونا و تداوم حضور آن در جامعه، مختصات اشتغال و درآمدزایی را در اقتصاد کشورها و به ویژه ایران با تغییراتی مواجه نمود. محور اصلی این تغییرات را می توان بستر اینترنت و فضای مجازی دانست. در شرایطی که حجم مشاغل و فعالیت های اقتصادی کشور در بستر فضای مجازی رو به رشد است، امنیت اقتصادی و ملی حکم می کند مقوله «شبکه ملی اطلاعات» جدی گرفته شود؛ زیرا ضرورت آن در شرایط پسا کرونا بسیار محسوس تر به نظر می رسد. به عبارت خلاصه، زمانی می توان از اداره و نقش آفرینی دولت در اقتصاد فضای مجازی سخن به میان آورد که بستر این اقتصاد در داخل تعریف شده باشد؛ نه خارج از کشور. نااطمینانی حاکم بر آینده روابط سطح بین الملل در پسا کرونا - به ویژه برای کشوری مانند ایران - حکم می کند که در حوزه های استراتژیک و حساس، وابستگی به خارج به حداقل برسد.

اصلاحات مهم اقتصادی زد؛ اصلاحاتی که احیای اقتصاد ایران و تحقق اقتصاد مقاومتی در گرو آن بوده است. در این زمینه می توان به حل و فصل بحران پولی و بانکی کشور و اصلاح اساسی نظام بانکی، حذف کامل نفت از بودجه دولت، اصلاح نظام مالی و درآمدی دولت و اصلاح نظام یارانه ها و نظام حمایتی اشاره کرد.

۶- ضعف اعتماد به نفس ملی

شیوع بیماری کووید-۱۹ آزمونی بود که عیار حکمرانی اقتصادی - اجتماعی را در کشورهای مختلف به خوبی نشان داد. به علاوه سرمایه های اجتماعی نهفته در کشور را به طور کامل به منصفه بروز و ظهور رساند. ایران توانست با وجود شرایط تحریمی و چالش های اقتصادی عمیق، در مدیریت این بیماری، از کشورهای مدعی قدرت، تخصص و برتری، بهتر عمل کند و با اتکا به استقامت، تلاش و درایت نیروهای خود، در مقابل گسترش این بیماری بایستد. این در حالی است که سایر کشورها و دولت ها با وجود شرایط نرمال اقتصادی و اجتماعی خود، در مقابل این پدیده هنوز ناتوان بوده یا حداقل با تلفات و هزینه های گزافی مواجه شده اند. این مسئله باعث شد این ذهنیت در بین مسئولین و مردم تقویت شود که می توان با اتکا به الگوهای بومی به سراغ حل مسائل اساسی و بحران رفت. اکنون تکرار این تجربه در عرصه حل معضلات و چالش های اقتصادی، دیگر دور از ذهن و دسترس به نظر نمی رسد؛ چرا که بدنه تصمیم گیران، مجریان، کارشناسان و مردم،

◆

**نخستین لازمه بهره مندی از
نظام حمایتی دقیق و کارآمد،
برخورداری از بسترها و ابزارهای
شناسایی دقیق اقشار مستحق و
زیر خط فقر است که در کشور ما
این مسئله با نقایص جدی مواجه
است؛ به گونه ای که اگر مضمولین
کمینه امداد و بهزیستی را در نظر
نگیریم، برای دولت مشخص
نیست چه افرادی به چه میزان
حمایت نیاز دارند.**

◆

می نماید.

۴- ضعف بسترها در نظام حمایتی

با توجه به تعطیلی گسترده برخی مشاغل و اصناف و وقوع بیکاری گسترده در اقتصاد، بخشی از جامعه در تأمین مایحتاج اولیه زندگی خود با مشکل مواجه شده اند؛ این در حالی است که پیشتر نیز به دلیل رکود تورمی حاکم بر اقتصاد، بخشی از جامعه، اشتغال و قدرت خرید خود را از دست داده بود و مسئله کرونا این وضعیت را تشدید کرده است. در چنین شرایطی، اهمیت و نقش نظام حمایتی به خوبی درک می شود؛ اما نخستین لازمه بهره مندی از نظام حمایتی دقیق و کارآمد، برخورداری از بسترها و ابزارهای شناسایی دقیق اقشار مستحق و زیر خط فقر است که در کشور ما این مسئله با نقایص جدی مواجه است؛ به گونه ای که اگر مضمولین کمینه امداد و بهزیستی را در نظر نگیریم، برای دولت مشخص نیست چه افرادی به چه میزان حمایت نیاز دارند. این در حالی است که شناسایی سطح برخورداری افراد به راحتی با شفافیت در حساب ها و تراکنش ها و نیز دارایی ها (از طریق سامانه های مرتبط) امکان پذیر است.

۵- هراس از انجام اصلاحات اساسی

در داخل و خارج کشور کمتر کسی برای گمان است که اقتصاد کشور با وجود تحریم های سخت، وقوع رکود تورمی شدید و در نهایت، مشکلات ناشی از شیوع ویروس کرونا بتواند سراپا بایستد و مقاومت کند؛ اما امروز اقتصاد ایران، همچنان با این همه مصائب و چالش های پیل افکن، ولو به زحمت به حیات خود ادامه می دهد و در قیاس با بسیاری از کشورهای صاحب نام و نشان، از تعادل و ثبات بهتری برخوردار است. این امر نشان دهنده تاب آوری بالای اقتصاد ایران است و می توان از آن به عنوان فرصتی برای اصلاحات اساسی اقتصادی یاد کرد. به ویژه اینکه در طول سالیان متمادی، یکی از علل عدم وقوع برخی اصلاحات مهم اقتصادی در کشور، هراس از عدم همراهی عموم و گسست اقتصادی و اجتماعی بوده است.

بنابراین اکنون که جامعه و مردم، به واسطه چالش های پی در پی از تاب آوری بالایی برخوردار هستند، می توان با اندکی درایت و همت، دست به